

Raadsinformatiebrief

De gemeenteraad van Albrandswaard

Uw brief van:	Ons kenmerk:	1330063
Uw kenmerk:	Contact:	W.A. Fijan
Bijlage(n): 1	Doorkiesnummer:	0180-698405
	E-mailadres:	a.fijan@BAR-organisatie.nl
	Datum:	23 augustus 2018

Betreft: Rapport Participatiewet Albrandswaard

Geachte raadsleden,

INLEIDING

Het bureau Concerncontrol voert jaarlijks verschillende onderzoeken uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid en uitvoering binnen onze organisatie.

Jaarlijks wordt een onderzoeksplan opgesteld met hierin opgenomen de voorgenomen interne onderzoeken voor het betreffende jaar.

Eind 2017 / begin 2018 hebben wij onderzoek laten doen naar de wijze waarop de uitvoering van de Participatiewet plaatsvindt binnen Albrandswaard. Hierbij is gekeken naar beleid, uitvoering en doelstellingen. Nagegaan is hoe de werkprocessen verlopen en in hoeverre er verbetermogelijkheden in het proces zijn.

Het rapport treft ter kennisname aan als bijlage bij deze brief.

In artikel 5 van de “Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid” heeft u tevens bepaald dat - indien nodig - op basis van de resultaten van een onderzoek het college een plan van verbetering dient op te stellen. Wij hebben na kennisneming van het rapport de verantwoordelijke afdeling opdracht gegeven om naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport een plan van aanpak op te stellen waarin wordt aangegeven op welke wijze verbeteringen worden aangebracht in de bedrijfsvoering om zodoende het proces rondom de uitvoering van de Participatiewet optimaal te kunnen beheersen.

KERNBOODSCHAP

Als college willen wij door middel van intern onderzoek inzicht krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid en uitvoering van de Participatiewet.

CONSEQUENTIES

De aanbevelingen uit de onderzoeken dragen bij aan de doelstelling om de bedrijfsvoering van Albrandswaard zo doelmatig en doeltreffend mogelijk te laten verlopen.

Geconcludeerd kan worden dat de uitvoering van de Participatiewet complex en veelomvattend is. De afgelopen jaren is veel werk verzet om de uitstroomdoelstellingen te behalen. De samenwerking tussen de verschillende gemeenten en ook met overige regionale instellingen leveren aanbestedingsvoordelen op. Daarnaast vergroot de samenwerking de kans om passend werk te vinden. Albrandswaard heeft doelstellingen geformuleerd maar deze zijn niet altijd volledig gekwantificeerd. De samenwerking tussen de wijkteams kan ook verder uitgebouwd worden. Met de aanbevelingen uit het rapport gaat de organisatie de komende jaren haar werkprocessen verder optimaliseren.

Aanbeveling 1: Nieuwe (aanvullende) doelstellingen

Kwantificeer nieuw geformuleerde doelstellingen met behulp van kengetallen.

Aanbeveling 2: Optimalisatie Planning & Control

Ga verder met het optimaliseren van de bedrijfsprocessen van de P&C-cyclus en de interne controle.

Aanbeveling 3: Verbeteren overlegstructuur

Draag zorg voor een goede overlegstructuur tussen (wijk)teams en de afdelingen die betrokken zijn bij het beleid en de uitvoering van de Participatiewet.

VERVOLG

Concerncontrol voert na één jaar een vervolgonderzoek uit om vast te stellen in hoeverre de aanbevolen verbeteracties zijn gerealiseerd.

BIJLAGE

1. 1330065 Het onderzoeksrapport Participatiewet Albrandswaard.

Met vriendelijke groet,

het college van de gemeente Albrandswaard,

de locosecretaris,

de locoburgemeester,

Dick Mol

Marco C.C. Goedknecht

Onderzoek

Participatiewet

Albrandswaard

INHOUD

1	Aanleiding en doelstelling	3
1.1	AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK	3
1.2	ALGEMEEN	3
1.3	ONDERZOEKSVRAGEN	4
2	Participatiewet in het algemeen	5
2.1	DRIE DECENTRALISATIES	5
3	Uitvoering Participatiewet	6
3.1	WELK BELEID HEEFT DE GEMEENTE GEFORMULEERD TEN AANZIEN VAN DE PARTICIPATIEWET?	6
3.2	OP WELKE WIJZE KOMT HET BELEID TOT UITING IN DE BELEIDSNOTITIES?	7
3.3	IN HOEVERRE ZIJN DE DOELSTELLINGEN, BEOOGDE EFFECTEN EN PRESTATIES GEREALISEERD?	13
3.4	HOE VERLOOPT HET PROCES VAN SAMENWERKING TUSSEN ALBRANDSWAARD, RIDDERKERK EN BARENDRECHT?	15
3.5	OP WELKE WIJZE WORDEN HET COLLEGE EN DE RAAD OVER DE UITVOERING VAN DE PARTICIPATIEWET GEÏNFORMEERD?	16
3.6	BUDGET	18
4	Conclusie en aanbevelingen	19
4.1	CONCLUSIE	19
4.2	AANBEVELINGEN	20

1 Aanleiding en doelstelling

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In artikel 213a van de gemeentewet is de eigen onderzoeksfunctie van het college geregeld. Dit artikel luidt:

Het college verricht periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur. De raad stelt bij verordening regels hierover.

Albrandswaard geeft invulling aan de wet met het vaststellen van de Verordening (onderzoeken) doelmatigheid en doeltreffendheid. Deze verordening bepaalt dat het college jaarlijks preventief organisatiegericht onderzoek verricht bij een gemeentelijke afdeling en/of één themagericht onderzoek binnen de organisatie. Eén van de onderzoeken die Albrandswaard wenst uit te voeren is een onderzoek naar de wijze waarop het uitvoeringsproces van de Participatiewet is georganiseerd en wordt uitgevoerd.

1.2 Algemeen

Iedereen die kan werken maar daarbij ondersteuning nodig heeft, valt sinds 1 januari 2015 onder de Participatiewet. De wet is er om zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking werk te laten vinden. De Participatiewet vervangt de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een groot deel van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong). Gemeente Albrandswaard werkt bij de uitvoering van de Participatiewet samen met de buurgemeenten Ridderkerk en Barendrecht.

In dit onderzoek is nagegaan:

- Het procesverloop.
- De effectiviteit.
- De budgettaire invloed.

Er heeft een analyse plaatsgevonden van het huidige beleid zoals dit vastligt en de wijze waarop het beleid in de praktijk wordt uitgevoerd. Hiermee is inzicht gekregen in de volgende (proces)onderdelen:

- Het beleid dat is geformuleerd ten aanzien van de uitvoering van de Participatiewet.
- De wijze waarop er uitvoering wordt gegeven aan de Participatiewet.
- In hoeverre de begrote bedragen voor de Participatiewet overeenkomen met de werkelijke uitgaven.
- Verbeterpunten ten aanzien van de uitvoering van het huidige beleid.
- De wijze waarop Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht samenwerken bij de uitvoering van de Participatiewet.

Anderhalf jaar Participatiewet

In 2016 is voor de gemeente Albrandswaard de notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' opgesteld. Deze notitie was bedoeld om het college, de raad en de Maatschappelijk Advies raad van Albrandswaard te informeren over de ontwikkelingen binnen de gemeente ten aanzien van de Participatiewet. Deze notitie ging alleen in op het participatie- en werkgedeelte van de Participatiewet; het inkomens – en handhavingsgedeelte werd buiten beschouwen gelaten. In deze notitie is ook een aantal beslispunten ten aanzien van de Participatiewet opgenomen. Daar waar mogelijk zullen de conclusies, aanbevelingen en overige uitkomsten van deze notitie worden meegenomen in dit onderzoek. Het rapport 'Anderhalf jaar Participatiewet' betreft één BAR-breed samenhangend onderzoeksrapport, waarbij rekening is gehouden met het beleid van elke gemeente afzonderlijk. Er zijn drie rapporten opgesteld, voor elke gemeente één. Het rapport van Albrandswaard is behandeld in het college en door de gemeenteraad.

Doelstelling van het onderzoek

Met dit onderzoek krijgt Albrandswaard een beeld van het huidige beleid, de uitvoering en de gevolgen hiervan voor de kosten ten aanzien van de Participatiewet. De centrale doelstelling van dit onderzoek is:

Inzichtelijk maken op welke wijze het beleid en de uitvoering van de Participatiewet is georganiseerd.

Met de conclusies en aanbevelingen uit het rapport willen we bereiken dat er daar waar er mogelijkheden zijn verbeteringen kunnen worden gerealiseerd op het gebied van beleid en uitvoering.

1.3 Onderzoeksvragen

Ten behoeve van het onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Welk beleid heeft de gemeente geformuleerd ten aanzien van de Participatiewet?
2. Op welke wijze komt het beleid tot uiting in de beleidsnotities? (doelstellingen, beoogde effecten en prestaties)
3. In hoeverre zijn de doelstellingen, beoogde effecten en prestaties gerealiseerd?
4. Hoe verloopt het proces van samenwerking tussen Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht?
5. Op welke wijze worden het college en de raad over de uitvoering van de Participatiewet geïnformeerd?
6. Blijft de uitvoering van de Participatiewet binnen het beschikbare budget?
 - Op welke wijze komt het budget tot stand?
 - Is het budget voldoende gezien de doelen van beleid?

Bij het onderzoek is gebruikt gemaakt van de volgende stukken:

- Landelijke regelgeving.
- Beleidsnota's, verordeningen, uitvoeringsregels enzovoorts ten aanzien van de Participatiewet.
- Voortgangscontroles, werkprocedures en protocollen.
- Begroting / jaarrekening, tussenrapportages en benchmark gegevens.
- De notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet'.

Geïnterviewde personen:

• Ada van der Plaat	- Beleidsadviseur	- Advies Maatschappij
• Robert Ditvoorst	- Beleidsadviseur	- Advies Maatschappij
• Hans Bloot	- Medewerker implementatie van beleid in uitvoering	- Participatie
• Eliane van der Wouden	- Afdelingsmanager	- Participatie
• Quido Maas	- Regisseur	- Albrandswaard

2 Participatiewet in het algemeen

2.1 Drie decentralisaties

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor een aantal nieuwe taken binnen het sociale domein. Deze 'drie decentralisaties' (3D's) in het sociale domein hebben grote gevolgen voor burgers die een beroep moeten doen op de Wet werk en bijstand (WWB), de Sociale Werkvoorziening (SW) en de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong). Voor veel gemeenten betekent dit dat zij een grotere doelgroep moeten ondersteunen en begeleiden met (veel) minder geld. Om als gemeente de juiste keuzes te kunnen maken is het van belang om de verschillende doelgroepen in beeld te hebben, welke prioriteiten hierbij gesteld moeten worden en hoe de verschillende burgers optimaal geholpen kunnen worden binnen de beschikbare budgetten. Inmiddels is de Participatiewet alweer 3 jaar in werking en kunnen voorzichtig de eerste conclusies getrokken worden ten aanzien van het functioneren hiervan. De drie decentralisaties binnen het sociale domein zijn:

1. De Jeugdwet

Vanaf 2015 is een aantal jeugdtaken van de Provincie overgeheveld naar de gemeenten. Het betreft de Jeugdzorgplus, de GGZ taken ten aanzien van jeugd geestelijke gezondheidszorg, de jeugdreclassering en de jeugdbescherming. Ook hebben gemeenten nieuwe verantwoordelijkheden gekregen ten aanzien van het afstemmen van (passend) onderwijs. Al deze taken maken onderdeel uit van de Jeugdwet.

2. De AWBZ en de Wmo

Een groot aantal taken ten aanzien van begeleiden en beschermd wonen van burgers zijn overgegaan van de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) naar de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning). Tevens is een aantal taken in het kader van langdurig persoonlijke en geestelijke verzorging (GGZ) overgeheveld naar de Zvw (Zorgverzekeringswet). De intensieve en langdurige zorg van mensen is overgegaan naar de Wlz (Wet langdurig zorg).

3. De Participatiewet

Met de invoering van de Participatiewet zijn de regelingen ten aanzien werk en inkomen samengevoegd. Het betreft de Wet werk en bijstand (WWB), de Wsw (de wet sociale werkvoorziening) en een deel van de Wajong. Alle mensen die tot 1 januari 2015 vielen onder de Wsw blijven van deze regeling gebruik maken. Alle nieuwe aanmeldingen voor deze regeling vallen sinds 2015 onder de Participatiewet. De Wajong is vanaf 2015 alleen nog maar toegankelijk voor volledige en duurzame arbeidsongeschikte jonggehandicapten.

De hierboven genoemde regelingen hebben in de praktijk veel met elkaar te maken. Er zijn raakvlakken en overlappingsen. Door het samenbrengen van de zorg- en hulpverlening van al de zorgbehoevenden die aanspraak kunnen maken op één of meerdere regelingen zal de uitvoerende instantie (de gemeente) betere en vooral meer integrale zorg kunnen aanbieden. In de praktijk vindt er vaak een stapeling van problemen plaats. Zo is uit landelijk onderzoek gebleken dat veel mensen die in aanmerking komen voor de Participatiewet ook gebruik maken van Wmo voorzieningen en dat er ook tussen de Jeugdzorg en de Participatiewet duidelijke verbanden bestaan. (bijvoorbeeld het begeleiden van risicjongeren naar werk).

3 Uitvoering Participatiewet

3.1 Welk beleid heeft de gemeente geformuleerd ten aanzien van de Participatiewet?

Het belangrijkste doel van de Participatiewet (PW) is om zoveel mogelijk mensen met (of zonder) arbeidsbeperking werk te laten vinden. Een gemeente kan bij de uitvoering van de Participatiewet voor groot deel zelf bepalen op welke wijze men uitvoering geeft aan de wet.

Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht

Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht willen, in samenwerking, zoveel mogelijk mensen met (of zonder) een beperking, met een integrale aanpak aan werk helpen. Hierbij is het centrale uitgangspunt: iedereen participeert naar vermogen. Het streven is om klanten zoveel mogelijk te helpen zich te ontwikkelen naar betaald werk in een reguliere werkomgeving (zo 'normaal' als mogelijk: bij 'gewone' werkgevers, met zo min mogelijk voorzieningen)¹.

Hierbij streeft Albrandswaard naar:

- Maximalisatie van zelfregie: mensen zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven en doen naar vermogen mee.
- Onderschrijving van de meerwaarde van arbeid: arbeid moet zowel materieel als immaterieel lonen.
- Samenwerking met (lokale) partners, werkgevers, SW-bedrijven, zorgaanbieders/ dagbestedingsbedrijven, UWV.
- Zoveel mogelijk in samenhang doen, kracht en kennis bundelen waar dat meerwaarde oplevert.
- Ondernemerschap van alle betrokken partijen, inclusief de gemeente bevorderen.

Daarnaast plaatst Albrandswaard de uitvoering van de Participatiewet in het perspectief van de transformatie 'Samen Verder', waardoor de onderwerpen Werk en inkomen in samenhang met de andere onderwerpen in de dienstverlening vanuit de wijkteams worden geadresseerd.

De principes die hierbij centraal staan zijn:

- Vraagstukken in onderlinge samenhang bekijken, dus vanuit alle beleidsvelden (integraal werken), met de klant centraal.
- Hanteren van een gebiedsgerichte aanpak
- De (zorg)vraag centraal
- Kwaliteit en duurzaamheid voorop
- Hoogwaardige dienstverlening
- Meer regie bij de samenleving
- Vertrouwen op kennis en het oordeel van onze professionals in de gebiedsteams

Albrandswaard heeft een aantal regelingen getroffen om invulling te geven aan de uitvoering van de verschillende onderdelen van de Participatiewet:

- Tegenprestatie:** Mensen met een uitkering moeten een tegenprestatie leveren aan de maatschappij in de vorm van vrijwilligerswerk.
- Garantiebanen:** Albrandswaard draagt zorg voor garantiebanen die voortkomen uit de Banenafpraak.

¹ Bron: Notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' / beleidskader Participatiewet, april 2014

- c. **Beschut werk:** Er is sprake van Beschut werk wanneer mensen kunnen werken in een beschermde omgeving onder aangepaste omstandigheden. De in het notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' aangegeven doelstelling dat in 2017 beschut werk zal worden ingericht is inmiddels gerealiseerd.
- d. **Werkgeversservicepunt:** Vanuit het Werkgeversservicepunt (WSP) vindt acquisitie plaats met als doel vacatures voor werkzoekenden binnen te halen. Daarnaast worden werkgevers geadviseerd over mogelijkheden die er vanuit de gemeente zijn om werkgevers te ontzorgen en ondersteuning bij het in dienst nemen van een uitkeringsgerechtigde. Kandidaten worden geïnformeerd over zowel lokale als regionale vacatures.
- e. **Participatienetwerk:** Het participatienetwerk is bedoeld om mensen zonder werk aan werkervaring te helpen en werknemersvaardigheden (verder) te ontwikkelen. De verschillende organisaties die hier aan meewerken worden begeleid vanuit het Werkgeversservicepunt.
- f. **Samenwerking in de arbeidsmarktregio:** Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht vormen samen één werkgebied voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. In het notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' is aangegeven dat in 2016 gekozen is voor doorontwikkeling van de regionale samenwerking om de dienstverlening van de individuele gemeenten en UWV naar werkgevers toe te optimaliseren.
- g. **Social Return on Investment:** Binnen Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht is de projectgroep Social Return on Investment (SRoI) gestart. De SRoI heeft als doel om de werkgelegenheid van mensen met een grotere achterstand op de arbeidsmarkt te bevorderen.
- h. **Wsw:** Albrandswaard werkt samen met de sociale werkplaatsen in de omgeving zoals Drechtwerk, Promen en de voormalige Roteb. Mensen die voor 2015 werkzaam waren bij een Wsw bedrijf kunnen hier blijven werken. Vanaf 2017 is wel de financieringssysteem aangepast.
- i. **Niet uitkeringsgerechtigden:** Sinds de invoering van de Participatiewet is er een nieuwe doelgroep van mensen met een verminderde loonwaarde. Deze groep viel eerst onder Wsw en de Wajong. De verwachting is dat deze groep de komende jaren sterk zal toenemen. De gemeente zet actief in op het bereiken van deze doelgroep via Pro- en VSO scholen in combinatie met de realisatie van Garantiebanen en beschut werk. Daarnaast ondersteunt de gemeente daar waar nodig de mensen die geen recht hebben op een uitkering bij het vinden van een baan.

3.2 Op welke wijze komt het beleid tot uiting in de beleidsnotities? (doelstellingen, beoogde effecten en prestaties)

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de verschillende onderdelen van de Participatiewet. Zij kan voor een groot deel zelf bepalen op welke wijze deze uitvoering vorm wordt gegeven en tot uiting komt in de verschillende beleidsnotities. Uitgaande van de verdeling zoals deze ook is toegepast in de notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' en paragraaf 3.1 van deze nota, hanteert Albrandswaard het volgende beleid ten aanzien van de verschillende onderdelen van de Participatiewet:

a. Tegenprestatie

De tegenprestatie maakt onderdeel uit van de Participatiewet. Uitkeringsgerechtigden worden geacht iets voor de maatschappij terug te doen.

b. Garantiebanen

De Participatiewet onderscheidt twee doelgroepen voor gesubsidieerd werk:

1. Personen met de indicatie Beschut werk.

De personen die in aanmerking komen voor de indicatie Beschut werk hebben een lichamelijke, psychische en/of verstandelijke beperking waardoor zij niet in staat zijn om zelfstandig een minimaal inkomen te verdienen. Deze groep heeft zoveel extra begeleiding en aanpassingen nodig dat deze normaal gesproken niet van een werkgever kunnen worden verwacht. Het betreft voor een groot deel personen die onder de oude Wsw-regeling werkzaam waren in een sociale werkvoorziening.

2. Personen met de indicatie Banenafpraak.

Het betreft hier ook personen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Deze groep heeft echter zo weinig aanpassingen en begeleiding nodig dat van een werkgever kan worden verwacht dat deze faciliteiten worden geboden wanneer hij voor deze kosten wordt gecompenseerd. Het betreft hier de voormalige Wsw groep begeleid werken met registratie in het Doelgroepregister van UWV (indicatie Banenafpraak). De werkgever betaalt alleen het bedrag aan salaris dat in verhouding staat tot de loonwaarde van de werknemer. Het overige deel van het salaris wordt gecompenseerd door een loonkostensubsidie van de gemeente.

Banenafpraak

Wanneer een sector de doelstellingen uit de Banenafpraak niet haalt wordt de Quotumregeling van kracht. De Quotumregeling is van toepassing voor werkgevers met meer dan 25 werknemers en bepaalt dat de werkgever verplicht is om een bepaald percentage Garantiebanen te creëren. Wanneer de doelstelling niet wordt behaald wordt een boete opgelegd.

Ook de BAR-organisatie is werkgever en zal dus moeten voldoen aan de taakstelling om een bepaald aantal mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt aan te nemen. Binnen de organisatie wordt samengewerkt tussen bestuur, inkoop, HRM en de afdeling Participatie om de doelstellingen te bereiken. Uit het notitie 'Anderhalf jaar Participatie' blijkt dat de doelstellingen voor de jaren 2015 en 2016 ruimschoots zijn behaald. De vakafdeling heeft aangegeven dat het landelijk beeld laat zien dat overheidsorganisaties achterblijven bij het behalen van hun doelstellingen en dat het resultaat over de afgelopen jaren binnen de BAR-organisatie dan ook als zeer positief wordt gezien.

De afdeling Participatie draagt tevens zorg voor het in beeld brengen van de doelgroep die in aanmerking komt voor de Banenafpraak. Vervolgens brengt zij deze doelgroep in contact met (potentiële) werkgevers. Het Werkgeversservicepunt (WSP) zorgt voor bemiddeling naar de Garantiebanen. De verwachting is dat de doelstellingen de komende jaren ook gehaald worden en daar waar mogelijk verder worden uitgebreid.

De afdeling Participatie draagt er zorg voor dat er sprake is van een goede voorlichting bij Pro- en VSO scholen. Hierdoor komen leerlingen al voordat zij van school komen in beeld bij de gemeente en kunnen zij daar waar nodig al in een vroeg stadium begeleid worden naar werk.

c. Beschut werk

Naast de doelgroep met indicatie 'Banenafpraak' is er de doelgroep met de indicatie 'Beschut werk'. Het betreft hier mensen die werken in een sterk aangepaste omgeving, vaak onder begeleiding. De aanpassingen betreffen meestal de werkplek, werkruimte, gereedschappen en overige werkzaamheden. Ook het werktempo is vaak aangepast aan de mogelijkheden en capaciteiten van de werkende.

Zoals hierboven beschreven beoogt de wetgever mensen met een indicatie 'Beschut werk' niet te laten werken binnen het reguliere bedrijfsleven. In de praktijk blijkt het een behoorlijke uitdaging om deze voorziening in te richten. Eind 2016 was deze voorziening dan ook nog niet ingevuld binnen de BAR-organisatie (notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet'). Wel heeft de gemeente de ontwikkelingen ten aanzien van dit onderwerp nauwlettend gevolgd en zijn een aantal voorbereidingen getroffen.

Veel gemeenten in Nederland proberen dit onderdeel van de Participatiewet in te vullen met een regeling 'arbeidsmatige dagbesteding'. Vanuit de centrale overheid wordt hier echter bezwaar tegen gemaakt. Doel van de wetgever blijft om ook de mensen met een (meervoudige) handicap te laten participeren op de arbeidsmarkt. In de notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' is aangegeven dat in de loop van 2017 het Beschut werk daadwerkelijk wordt ingericht. Vanuit de vakafdeling is aangegeven dat dit inmiddels is gebeurd. Tevens is onderzocht op welke wijze werkgevers beschut werken gestalte geven buiten de huidige WSW bedrijven. Pas nadat alle voorbereidingen zijn uitgevoerd kan ook Beschut werken als onderdeel van de Participatiewet verder worden vormgegeven en uitgevoerd.

d. Werkgeversservicepunt

Voor het optimaal uitvoeren van de Participatiewet is het Werkgeversservicepunt (WSP) opgericht. Het WSP maakt intensieve samenwerking tussen gemeenten en werkgevers mogelijk. Vanuit het WSP worden werkgevers geadviseerd en geïnformeerd over werkzoekenden. De accountmanagers adviseren werkgevers over de verschillende onderdelen van de Participatiewet zoals de Banenafpraak, de mogelijkheden die dit voor werkgevers biedt en in te zetten instrumenten, zoals loonkostensubsidies, coaching, opleidingen, etc. Vanuit het werkgeversservicepunt wordt ook geadviseerd over de individuele mogelijkheden van kandidaten en op welke wijze deze kandidaten kunnen worden ingezet binnen het bedrijfsleven. Voor het aanbieden van kandidaten voor regionale vacatures wordt samengewerkt met het werkgeversservicepunt Rijnmond.

In 2016 hielden drie accountmanagers zich binnen de BAR-organisatie bezig met activiteiten die voortvloeien uit de Participatiewet zoals het matchen van werkzoekenden en werkgevers bij de (Garantie)banen en het adviseren en ondersteunen bij het benutten van mogelijkheden door middel van loonwaardemeting, jobcarving/-creatie en de uitzendbranche.

Als onderdeel van het Werkgeversservicepunt richt Randstad Baanbrekend zich op bemiddeling van werkzoekenden zonder arbeidsbeperking en zonder afstand tot de arbeidsmarkt. Hiermee wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van een uitkering. Ook wordt de flexmarkt hierbij benut voor het aan een (tijdelijke) baan helpen van uitkeringsgerechtigden (Flexensie).

In 2017 is verder inhoud gegeven aan de inzet van Flexensie en het verder ontwikkelen van mogelijkheden om zoveel mogelijk mensen onder te brengen in het reguliere arbeidsproces.

e. Participatienetwerk

De gemeente heeft een aantal werkervaringsplaatsen opgezet in de vorm van een netwerkorganisatie: het participatienetwerk. Er is hierbij geen sprake van een bedrijf maar van een netwerkorganisatie van gemeenten, ondernemers en het maatschappelijk middenveld waarbij ingezet wordt vanuit eigen kracht. Het uitgangspunt hierbij is dat er steeds een (externe) partner is betrokken bij de re-integratietrajecten. Het participatienetwerk wordt gefaciliteerd door een servicebureau van gemeentelijke medewerkers (WSP). Zij houden zich bezig met contracteren, trajectbegeleiding, financiering en verantwoording. In het beleidskader Participatiewet 2014 zijn ten aanzien van het Participatienetwerk de volgende kwalitatieve doelstellingen opgenomen:

- 1 Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt vergroten hun kansen door het verrichten van maatschappelijk relevant werk waardoor kennis, sociale vaardigheden, ervaring en eigenwaarde worden versterkt;
- 2 De Participatiewet zorgt voor een structurele en intensieve samenwerking tussen ondernemers, zorginstellingen, onderwijsinstellingen en overheid;
- 3 Het participatienetwerk zorgt er voor dat de werkzaamheden van UWV, SW- bedrijven, gemeenten en andere relatieve partners op elkaar aansluiten;
- 4 De gemeente krijgt een eigen netwerk die expertise opbouwt in het begeleiden van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Het participatienetwerk is in 2015 en 2016 opgebouwd. Voorbeelden van aanbieders van werkervaringsplaatsen in het participatienetwerk zijn Opnieuw & Co en de afdeling Beheer en Onderhoud van de BAR-organisatie. De werkervaringsplaatsen hebben tot doel werknemersvaardigheden te verbeteren en door te ontwikkelen naar passend werk. De werkervaringsplek is tijdelijk en bedoeld om de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Het participatienetwerk is in 2015 - 2016 verder uitgebreid in het kader van het project Impuls Werk en met een aantal ontwikkelings- en uitstroom instrumenten. Hier vloeide onder meer uit voort dat er vanuit de afdeling Participatie trajectbegeleiding werd ingezet om de ontwikkeling van kandidaten beter te kunnen monitoren.

In 2017 is het participatienetwerk verder ontwikkeld. Het participatienetwerk valt onder het Werkgeverservicepunt. Hierdoor is het mogelijk om vanuit verschillende invalshoeken ondersteuning te bieden bij het zoeken naar werk. Hierbij krijgen mensen de mogelijkheid om sociale en vaktechnische ervaring op te doen en kunnen zij hulp krijgen bij het zoeken naar een betaalde baan.

f. Samenwerking in de arbeidsmarktregio

Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht werken samen met de overige gemeenten in de arbeidsmarktregio Rijnmond. Zij vormen hierbij één cluster. Door de verschillende gemeenten in de regio Rijnmond is een regionaal werkbedrijf ingericht waarin gemeenten, UWV, werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties zijn vertegenwoordigd. Het regionaal Werkbedrijf maakt het arbeidsaanbod transparant en biedt passende kandidaten aan werkgevers aan.

Het WerkgeversServicePunt Rijnmond (WSPR) is hierbij de uitvoeringsorganisatie. Het WSPR heeft als doel om ondernemers te ondersteunen bij werkgeversvraagstukken en daarbij zoveel mogelijk werkzoekenden aan een baan te helpen. Er wordt hierbij samengewerkt met het UWV.

Vanaf 2017 is er extra geïnvesteerd in regionale samenwerking. Dit heeft geresulteerd in een betere toegang tot regionale vacatures. De vakafdeling gaf aan dat dit al diverse mooie resultaten heeft opgeleverd.

g. Social Return on investment

Social Return on Investment (SRoI) wordt gebruikt bij gemeentelijke aanbestedingen. Hierbij worden potentiële opdrachtgevers verplicht bij het aanvaarden van een opdracht van de gemeente één of meerdere uitkeringsgerechtigden in dienst te nemen. Ook kunnen stageplaatsen en/of werkervaringsplaatsen worden geboden. Ook andere gemeentelijke doelstellingen ten aanzien van een maatschappelijke verantwoordelijkheid kunnen worden meegenomen in het bestek bij een aanbesteding.

In het aanbestedingsbeleid van de BAR-organisatie is opgenomen dat de verschillende gemeenten en de organisatie zelf duurzaam willen inkopen. Maatschappelijk verantwoord en vanuit ethische en ideële uitgangspunten. SRoI is een belangrijk uitgangspunt voor het bereiken van de doelstellingen met betrekking tot werk en participatie voor uitkeringsgerechtigden.

In de notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' is aangegeven dat in het verleden het opnemen van de uitgangspunten nog niet standaard voorkwam bij alle aanbestedingen. Ook gaf het rapport aan dat de opvolging en monitoring te wensen overliet. Dit speelde bij meerdere gemeenten in de regio. Om dit proces beter te structureren wordt vanaf juni 2016 gewerkt met standaard bestekteksten en een gezamenlijk registratieprogramma (SIRO). Ook heeft eind 2016 een herverdeling van taken plaatsgevonden om op het gebied van SRoI om de organisatie beter hierbij te kunnen ondersteunen.

h. Wsw

De gemeente werkt samen met de sociale werkplaatsen in de omgeving zoals Drechtwerk en Promen. Met het van kracht worden van de Participatiewet op 1 januari 2015 kan niemand meer instromen in de Wsw. Wel kunnen alle mensen die op deze datum werkzaam waren via een Sociale Werkvoorziening hun baan behouden. Uiteindelijk zal de Wsw ophouden te bestaan.

Vanuit de drie aangesloten gemeenten binnen de BAR-organisatie wordt er naar gestreefd om zoveel mogelijk mensen aan het werk te houden in de Sociale Werkplaatsen. Mensen met een tijdelijk dienstverband bij de Sociale Werkvoorziening krijgen daar waar mogelijk een vaste aanstelling zodat zij verzekerd blijven van werk in een beschermde omgeving.

i. Niet uitkeringsgerechtigden

Bij de categorie niet-uitkeringsgerechtigden wordt een onderscheid gemaakt tussen mensen die op zoek zijn naar een baan maar niet afhankelijk zijn van een uitkering en de groep verminderde loonwaarde die voornamelijk bestaat uit voormalige Wajongeren. De eerste groep mensen heeft wel behoefte aan ondersteuning bij het zoeken van een baan maar hoeft geen uitkering. De voormalige Wajongere woont vaak nog bij zijn/haar ouders/verzorgers waardoor zij geen uitkering behoeven maar wel behoefte heeft aan een inkomen en zelfstandigheid. Op termijn zal deze groep de grootste doelgroep van gemeente worden.

3.2.1 Re-integratieverordening

In de Re-integratieverordening Participatiewet is opgenomen welke voorzieningen het college kan aanbieden ten aanzien van de doelgroepen. De Re-integratieverordening is geen nieuwe verordening. Wel is deze uitgebreid als gevolg van de invoering van de Participatiewet en de daarmee gepaard gaande doelgroepen en de gevolgen voor de SW-bedrijven en zijn er nieuwe instrumenten bijgekomen. Tot deze nieuwe instrumenten behoren onder meer het aanbieden van beschut werk en de inzet van een jobcoach. Er zijn ook instrumenten voor de werkgevers, zoals de no-riskpolis.

3.2.2 Inkomen en minimabeleid

Het inkomens- en minimabeleid is een belangrijk onderdeel van de Participatiewet. Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht hebben ten aanzien van Inkomen en minimabeleid afzonderlijke beleidsregels en

kaders afgesproken en vastgesteld. De gemeente Albrandswaard heeft eigen kaders Minimabeleid en Schuldhulpverlening vastgesteld. Zij heeft hiervoor onder meer een armoedeonderzoek gedaan.

Beleidsregels Bijzondere bijstand Albrandswaard

Albrandswaard beschikt over vastgestelde regels (per 25 oktober 2016) voor de bijzondere bijstand. De beleidsregels zijn gebaseerd op artikel 35 van de Participatiewet. In de beleidsregels bijzondere bijstand Albrandswaard 2017 zijn de algemene uitgangspunten bijzondere bijstand opgenomen, de draagkrachtre-gels en een aantal overige bepalingen. Met het vaststellen van de Beleidsregels bijzondere bijstand kan Albrandswaard volledig invulling geven aan de nieuwe richtlijnen hierover.

Alleen het Rijk is bevoegd om generiek inkomensbeleid te voeren. Op een aantal beleidsterreinen (zorg, huisvesting, onderwijs, kinderopvang) zijn door het Rijk ondersteunende maatregelen getroffen. Dat is onder meer geregeld in de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir). Hoewel er naast deze rijksregelingen ruimte is voor aanvullend gemeentelijk inkomensondersteunend beleid is de ruimte daar-toe wel wettelijk ingekaderd.

Beleidsregels Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz

Albrandswaard beschikt over Beleidsregels ten aanzien van de Participatiewet, Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers (IOAW)², Inkomensvoorziening oudere zelfstan-digen (IOAZ) en Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). De beleidsregels geven aan op welke wijze Albrandswaard invulling geeft aan de onderdelen inkomen, vermogen, boeten, terugvordering/verhaal en de Regeling Kinderopvang.

In principe zijn, wat betreft de Participatiewet alle verordeningen van zowel Albrandswaard, Ridderkerk als Barendrecht gelijk hetgeen de uitvoering hiervan voor de BAR-organisatie vergemakkelijkt. Een uit-zondering is de inkomensgrens die geldt voor de verschillende vormen van bijstand. Deze zijn naar de wens van de verschillende colleges en gemeenteraden per gemeente afzonderlijk bepaald.

Verordening Individuele studie- en inkomenstoelage Albrandswaard 2017

De beleidsregels ten aanzien van Individuele studie- en inkomenstoelage zijn gebaseerd op artikel 35 van de Participatiewet. Onder bepaalde voorwaarden kunnen belanghebbenden een individuele studietoelage en individuele inkomenstoelage aanvragen. De regels hierover zijn vastgelegd in de verordening individue-le studie- en inkomenstoelage Albrandswaard 2016.

Verordening Meedoen in Albrandswaard 2016

In 2016 is extra aandacht gegeven aan het realiseren van een kindpakket. Dit is gerealiseerd in de veror-dening Meedoen Albrandswaard 2016. Deze verordening is bedoeld voor volwassenen en kinderen met een laag inkomen om het voor hun mogelijk te maken mee te doen aan allerlei maatschappelijke activitei-ten van sport, cultuur en school.

Zorgpolis voor minima Albrandswaard.

Inwoners van Albrandswaard met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor een zorgpolis via de gemeente Albrandswaard. De mate waarin inwoners en studenten hiervan gebruik kunnen maken is afhankelijk van het inkomen van de aanvrager. Voor deze verzekering is geen medische keuring noodzake-lijk. Ook het eigen risico kan worden meeverzekerd. De afgelopen jaren is vanuit het Domein Maatschap-pij initiatief genomen om deze mogelijkheid voor collectief verzekeren bij de inwoners extra onder de aandacht te brengen.

² Sinds de komst van de WIA geldt de IOAW niet meer voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

3.3 In hoeverre zijn de doelstellingen, beoogde effecten en prestaties gerealiseerd?

Albrandswaard heeft ten aanzien van de uitstroom een aantal doelstellingen bepaald. De uitstroom is het aantal unieke klanten dat uitstroomt inclusief:

- Regulier werk (ook als zelfstandige)
- Plaatsing via WSP
- Plaatsing via SRol
- Plaatsingen op Garantiebanen en Beschut werk (met loonkostensubsidie)
- Scholing
- Plaatsing via RPO

En exclusief:

- Werkend naar vermogen
- Parttimers die meer zouden kunnen
- Op basis van handhaving (fraude)
- Exogene factoren (verhuizen, samenwonen, overlijden etc.)

3.3.1 Collegeprogramma 2016 – 2018

In het collegeprogramma 2016 – 2018 heeft Albrandswaard de ambities opgenomen die zij wil realiseren tot de nieuwe raadsverkiezingen.

In het collegeprogramma geeft het college aan op verschillende manieren te zoeken naar goede vormen van samenwerking, zoals bij de (her)inrichting van de leefomgeving en de invoering van de Participatiewet. Het college beschouwd de Participatiewet als een belangrijk uitgangspunt waarbij maatwerk belangrijk is. Voor Albrandswaard is meedoen in de lokale samenleving voor alle inwoners belangrijk.

De belangrijkste doelstellingen ten aanzien van Participatie zijn:

- De kosten ten aanzien van de uitvoering van de Participatiewet blijft binnen de begroting.
- Iedereen participeert naar vermogen. De uitstroom naar werk stijgt met 5%.
- Alle nuggers die ondersteuning willen zijn in beeld.
- De aanpak van jeugdwerkloosheid vindt plaats in samenwerking met SWA. Albrandswaard zet in op jongeren die lange tijd zonder werk of opleiding zitten en op jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit moest in 2016 resulteren tot het begeleiden van 10 jeugdigen uit de doelgroep naar werk of opleiding.

Albrandswaard wil in het collegeprogramma ten aanzien van de Participatiewet het volgende bereiken.

- Niemand blijft onnodig en ongewild buiten het arbeidsproces.
- De samenwerking met maatschappelijke partners wordt uitgebreid en versterkt door hen te faciliteren bij hun maatschappelijke doelstellingen. (Garantiebanen, SRol).

Ook bij Albrandswaard is het leveren van een tegenprestatie aan de maatschappij onderdeel van het beleid. Het college van Albrandswaard heeft hierbij wel het volgende aangegeven:

“Eigen kracht, zelfredzaamheid en keuzevrijheid voor werkzoekenden zijn belangrijke kernwoorden bij het invullen van beleid. Deelnemen en dienstbaar zijn aan de samenleving zien wij niet als genoegdoening tegenover een uitkering, maar als een middel om dichterbij betaald werk te komen, of een zinvolle tijdsbesteding te hebben. Een bureaucratisch systeem van begeleiden, dwingen, controleren en straffen willen wij niet. Niet wantrouwen maar “kansen” is het credo. Wij bieden ruimte voor eigen initiatieven. Mensen die fraude plegen verliezen hun rechten”.

3.3.2 Begroting

In de begroting 2017 geeft Albrandswaard de volgende ambitie aan:

“Niemand blijft onnodig en ongewild buiten het participatieproces. De samenwerking met bedrijven en maatschappelijke partners wordt uitgebreid en versterkt door hen te faciliteren bij hun maatschappelijke doelstellingen (Garantiebanen, SRoI)”

Voor 2017 zijn de volgende doelen gesteld voor het programma werk³:

- 1 Uitstroom naar Werk, Opleiding Zelfstandige is 5% hoger dan in 2016.
- 2 Uitstroom is hoger dan de instroom.
- 3 Het streven is om minimaal 35 personen uit te laten stromen (naar Werk, Opleiding of Zelfstandigheid of naar een Re-integratie Praktijk Overeenkomst)

Bovenstaande (doelen) wilde de afdeling Participatie in het jaar 2017 (tijd) behalen door de inzet van personeel en re-integratie-instrumenten (middelen). Vanaf de rapportages in 2017 is bij elke kwartaalrapportage bekeken in hoeverre dit is behaald (evaluatie).

T.a.v. 1: Het doel van 5 % meer uitstroom is in 2017 niet behaald. De uitstroom naar werk, een opleiding en als zelfstandige was in 2017 13% lager dan in 2016 (34 versus 39 personen).

T.a.v. 2: Het doel van meer uitstroom dan instroom is niet behaald. De totale instroom was 7% hoger dan de totale uitstroom (199 versus 186).

T.a.v. 3: Deze doelstelling is behaald. In totaal zijn 43 personen in 2017 uitgestroomd naar werk, een opleiding, als zelfstandige of via een RPO.

In de verschillende bestuursrapportages worden de tussenresultaten en de eindresultaten met betrekking tot instroom en uitstroom gerapporteerd aan bestuur en management.

Overige algemene doelstellingen en wettelijke bepalingen uit de notitie ‘Anderhalf jaar Participatiewet’

a. Tegenprestatie

De tegenprestatie is als onderdeel van de Wet Werk en Bijstand met ingang van 1 januari 2015 ingegaan. De verplichting is voor 1 jaar gedurende 8 uur per week. Uitgangspunt voor Albrandswaard is hierbij wel dat de geleverde tegenprestatie ‘zinnig’ is en een bijdrage levert aan de samenleving. Training, matching en begeleiding is weggelegd bij de Welzijnsorganisatie van de gemeente.

b. Garantiebanen

Volgens de Wet Banenafspraken moeten zowel de sector overheid als de sector markt een bepaald aantal garantiebanen realiseren. De BAR-organisatie heeft als werkgever een goed voorbeeld gegeven, met name binnen de afdeling Beheer & Onderhoud. Binnen de BAR-organisatie zijn tot en met 31 december 2017 13 garantiebanen gerealiseerd (met ofwel een loonkostensubsidie van de gemeente ofwel een loondispensatie van UWV).

³ De peildatum die bij de gegevens over de Participatiewet is gehanteerd is 31-01-2018. Op deze datum waren alle gegevens nog niet exact bekend en zijn dus nog niet definitief voor 2017.

c. Beschut werk

In 2017 is nieuwe landelijke wetgeving rond het aanbieden van Beschut werk vastgesteld. Landelijk zijn resultaatverplichtingen voor gemeenten bepaald. Hiervoor is nieuw beleid geformuleerd.

d. Werkgeversservicepunt

Het werkgeversservicepunt (WSP) is gericht op de werkgevers in de gemeenten. Voor het WSP waren in de notitie 'Anderhalf jaar Participatiewet' geen specifieke doelstellingen opgenomen.

e. Participatienetwerk

Het participatienetwerk is evenals de overige onderdelen van de Participatiewet in ontwikkeling. Er worden nog steeds nieuwe projecten gestart. En ook het aantal werkervaringsplaatsen wordt steeds verder uitgebreid.

f. Samenwerking in de arbeidsmarktregio

In 2017 zijn grote stappen gezet op het gebied van samenwerking in de arbeidsmarktregio. Hierdoor is er meer toegang voor uitkeringsgerechtigden tot regionale vacatures. Ook is er meer toegang tot regionale opleidingstrajecten, waardoor er extra mogelijkheden bij zijn gekomen om te komen tot uitstroom.

g. Social Return on Investment (SRoI)

Ook dit onderdeel is in ontwikkeling. In de eerste helft van 2017 is onderzoek gedaan naar het effect van het beleid op SRoI. Begin december 2017 zijn voorbereidingen gestart om een medewerker SRoI in dienst te nemen. Hij/zij moet ervoor gaan zorgen dat werkgevers gehouden worden aan de SRoI afspraken zodat ook hiermee de mogelijkheid tot uitstroom optimaal wordt benut.

h. WsW

Bij de WsW zijn geen concrete doelstellingen afgesproken. Dit heeft te maken met het feit dat er geen nieuwe mensen meer instromen in de WsW. Over degenen die reeds in deze regeling zitten, zijn heldere afspraken gemaakt met SW-bedrijven zoals Drechtwerk en Promen.

i. Niet uitkeringsgerechtigden

Zowel de 'klassieke' als de 'nieuwe' 'nuggers' worden geholpen bij het vinden van werk. 'Klassieke nuggers' als zij daarom vragen. 'Nieuwe nuggers' worden actief benaderd. Hieraan zijn door de gemeente geen doelstellingen verbonden.

3.4 Hoe verloopt het proces van samenwerking tussen Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht?

Vanaf 2014 werken Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht samen bij de uitvoering van de verschillende maatschappelijke taken. Ridderkerk en Albrandswaard werken al samen vanaf 2004 bij de uitvoering van deze taken. De samenwerking tussen de verschillende gemeenten is geborgd in verschillende teams binnen het domein Maatschappij op de afdelingen Advies Maatschappij, Toegang, Participatie, Verstrekkingen en Vakondersteuning.

Binnen de organisatie wordt onderling nauw samengewerkt tussen de verschillende accountmanagers, klantmanagers en overige functies. Hierbij wordt primair gekeken naar wat elke individuele gemeente nodig heeft en bij welke onderdelen het efficiënter is om samen te werken. Een voorbeeld hiervan is om te komen tot grotere volumes bij sollicitatie- of empowermenttrainingen, zodat inwoners niet hoeven te wachten tot er voldoende mensen zijn wanneer zij hulp of ondersteuning nodig hebben.

Arbeidsparticipatie

Alle werkzoekenden met een beperking worden geregistreerd in één landelijke vacaturebank. Vervolgens worden zij geplaatst op een werkplek bij een werkgever waar zij het beste kunnen werken. Hierbij zijn de aard van de handicap en de fase van ontwikkeling waarin een werkzoekende zich bevindt bepalend voor de plaats waar de werkzoekende kan werken.

Met andere woorden: het helpen van een werkzoekende aan gesubsidieerd werk is maatwerk en moet dus voor elke werkzoekende afzonderlijk worden bepaald. Ook de werkgever speelt hierbij een belangrijke rol. De toekomstige werkgever maakt uiteindelijk een keuze voor een werkzoekende, die het beste past bij het door haar aangeboden werk.

Binnen de BAR-organisatie wordt dus gewerkt met één grote vacaturebank. Ook alle potentiële bedrijven worden in één databank ondergebracht. Een groot voordeel van een grote gemeenschappelijke databank is dat er meer mogelijkheden voor werkzoekenden zijn om een geschikte werkgever te vinden en meer mogelijkheden voor werkgevers zijn om een geschikte werknemer te vinden. Hierbij wordt 'discriminatie' op basis van woonplaats uitgesloten. Het is dus niet mogelijk om iemand te weigeren uit één van de andere woonplaatsen. De juiste persoon op de juiste plaats is het uitgangspunt. Uiteraard kan de woonplaats van de werkzoekende wel meegenomen bij het zoeken naar gepast werk. Ook de wens van het college om zoveel mogelijk mensen uit de eigen woonplaats bij de lokale werkgevers onder te brengen is een factor die meegenomen wordt in het proces van werk zoeken.

Er wordt bij het zoeken naar een geschikte baan onderscheid gemaakt in gesubsidieerd werk (garantiebanen en beschut werk) en niet gesubsidieerd werk. De meeste werkzoekenden vallen niet onder de noemer gesubsidieerd werk.

Begin 2017 is gestart met een verbeterplan om de uitvoering van de Participatiewet verder te optimaliseren. Hierin was ook het plan opgenomen om de interne controle te verbeteren door middel van het optimaliseren van de bedrijfsprocessen. Concreet werd er vanuit de vakafdeling aangegeven dat er behoefte was aan een kwaliteitsmedewerker. Inmiddels is er een nieuwe kwaliteitsmedewerker aangesteld.

De kwaliteitsmedewerkers controleren de uitvoering van de Participatiewet aan de hand van dossieronderzoek.

Over het algemeen wordt vanuit de vakafdeling aangegeven dat de samenwerking goed verloopt. De verschillende gemeentebesturen hebben wel verschillende accenten, maar in hoofdlijnen zijn er door Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht dezelfde doelen gesteld.

Vanuit de vakafdeling is aangegeven dat ook de samenwerking op de werkvloer goed verloopt. Daar waar nodig, is er tussen de teams overleg. De leidinggevende bewaakt het totale werkveld. Er is zeer regelmatig/frequent overleg tussen Beleid en Uitvoering en tussen alle verantwoordelijke medewerkers per team. Vanuit de vakafdeling is aangegeven dat de samenwerking tussen de verschillende wijkteams nog verder uitgebouwd kan worden. De samenwerking vindt reeds plaats, maar het is goed om het in de structuur in te bedden. Dit punt zal door de vakafdeling meegenomen worden in Samen Verder.

3.5 Op welke wijze worden het college en de raad over de uitvoering van de Participatiewet geïnformeerd?

Het college en de raad worden op verschillende momenten gedurende het jaar geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van het realiseren van de doelstellingen. Het gaat hierbij om zowel de budgettaire stand van zaken als de hoeveelheid cliënten die zijn ingestroomd en uitgestroomd.

Kaderbrief 2017-2018

De kaderbrief 2017 – 2018 bevat zowel de Voorjaarsnota als de 1^e tussenrapportage 2017. In de tussenrapportage rapporteert het college over de stand van zaken in het lopende jaar van de uitvoering van de gemeentelijke taken. Tevens zijn in de voorjaarsnota 2018 de kaders opgenomen voor de begroting 2018. Beleidsmatig liggen deze geheel in het verlengde van het collegeprogramma en de begroting 2017.

1^e tussenrapportage

In de verschillende tussenrapportsages worden de budgetverschillen aangegeven en toegelicht. Uit de 1^e tussenrapportage 2017 kan opgemaakt worden dat de druk op organisatie toeneemt door een stijging van het aantal hulpaanvragen, een toenemende taakstelling vanuit het Rijk en het steeds complexer worden van de hulpaanvragen. Hier staan Rijkskortingen tegenover. Een deel van deze extra lasten kon in 2017 vooralsnog gedekt worden vanuit de reserve Sociaal Deelfonds.

Voorjaarsnota 2018

De Voorjaarsnota is een belangrijk beleidsstuk waarin het college en de raad de uitgangspunten bepalen voor het komende begrotingsjaar en de hierop volgende jaren. In de Voorjaarsnota 2018 worden ombuigingen voorgesteld om tot een sluitende begroting te kunnen komen. Ten aanzien van het sociaal domein wordt ingegaan op de financiële overschotten in 2015 en 2016 en het verwachte overschot in 2017. Omdat er op het moment van opstellen nog veel onzekerheden zijn en weinig ervaringscijfers gezien de korte looptijd van het beleid ten aanzien van het sociaal domein kiest Albrandswaard ervoor om de budgetten op dit moment nog niet neerwaarts bij te stellen. Wel wordt in de Voorjaarsnota 2018 aangegeven dat er een grondige herijking van de reserve Sociaal Deelfonds zal plaatsvinden. Voor 2018 wordt verwacht dat voor het Sociaal Domein 150.000 euro vanuit de reserve kan ingezet kan worden. In de Voorjaarsnota worden geen kengetallen genoemd ten aanzien van prestaties.

Begroting 2018

Met name de Planning & Control cyclus bevat informatie ten aanzien van de gerealiseerde kwantitatieve en financiële doelstellingen. In de begroting 2018 worden de budgettaire verschillen ten aanzien van de Participatiewet aangegeven en toegelicht. In de begroting 2018 van Albrandswaard is ten aanzien van de Participatiewet opgenomen:

“Ook over het sociaal domein is in onze lokale samenleving veel kennis aanwezig. Wij willen die kennis graag benutten. Bijvoorbeeld door met inwoners, bedrijven/werkgevers, adviesorganen etc. een denktank op te richten om maatwerk te bedenken voor lokale werkzoekenden, zowel voor hen die een uitkering hebben als voor niet uitkeringsgerechtigden (nuggers)”.

In de begroting zijn als belangrijkste doelstellingen voor 2018 opgenomen:

- Iedereen participeert naar vermogen.
- Uitstroom naar werk t.o.v. de doelgroep is 5 % hoger dan in 2017.
- Uitstroom > Instroom
- Uitstroom: 35 personen stromen uit.
- Alle nuggers die ondersteuning willen zijn in beeld.
- 10 jeugdigen uit de doelgroep naar werk of opleiding

Overig

Naast bovengenoemde rapportages zijn er nog de reguliere portefeuillehouder overleggen waarin per gemeente de budgetresultaten en de mate waarin de verschillende doelstellingen zijn gerealiseerd worden besproken. Ook is er regelmatig overleg tussen de besturen van alle drie de gemeenten over dit onderwerp.

Periodiek vindt er een evaluatie van het minimabeleid plaats en wordt een armoedemonitor opgesteld. De evaluatie van het minimabeleid gaat naar het college en ter kennisgeving naar de raad. De evaluaties en de armoedemonitor zijn belangrijk omdat deze aanbevelingen bevatten die resulteren in verbeterstappen en actualisaties.

Vanuit de verschillende gemeenten worden verschillende prioriteiten en accenten gelegd bij de uitvoering van de Participatiewet. Over het algemeen zijn hierbij de uitstroomresultaten van cliënten belangrijk. Ook het ondersteunen en begeleiden van de minima heeft prioriteit.

3.6 Budget

Blijft de uitvoering van de Participatiewet binnen het beschikbare budget?

- Op welke wijze komt het budget tot stand?
- Is het budget voldoende gezien de doelen van beleid?

Met de invoering van de drie decentralisaties en de invoering van de Wet passend onderwijs is het budget voor het sociaal domein één van de grootste uitgavenposten binnen de gemeente geworden. Deze grote budgetten worden besteed aan veel nieuwe taken die veel verantwoording met zich meebrengen. Albrandswaard moet dus veel nieuw beleid maken en dit vervolgens uitvoeren. Aan al deze taken moeten budgetten gekoppeld worden. Bij de uitvoering van de Participatiewet werkt de gemeente ook intensief samen met uitvoerders. Nadat beleid is ontwikkeld moet het vervolgens ook vaak worden uitgevoerd in samenwerking met partners. Dit maakt het beheer van de budgetten gecompliceerder.

In het collegeprogramma 2016 - 2018 geeft het college aan dat niemand onnodig en ongewild buiten het participatieproces blijft. Uitgangspunt voor het vaststellen van het jaarlijkse budget zijn de ervaringscijfers van voorgaande jaren en de geschatte hoeveelheid werk en taken voor het komende jaar. Ten aanzien van de Participatiewet geldt hierbij de beperking dat het college en de raad het streven hebben dat de taken die voortvloeien uit de Participatiewet worden uitgevoerd met de middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.

In de jaren 2015 en 2016 waren er financiële overschotten op het sociaal domein van respectievelijk 590.000 euro en 530.000 euro. In 2017 zijn de laatste Rijksbegrotingen verwerkt. Ook voor 2017 was de verwachting dat budget overblijft. Voor 2018 blijven de lasten en baten met elkaar in evenwicht. Hierdoor hoeven er geen toevoegingen en onttrekkingen plaats te vinden uit de reserves. Uitgaven en inkomsten zijn begroot op 10.433.000 euro. Ook voor de jaren 2019, 2020 en 2021 wordt verwacht dat de uitkomsten en inkomsten elkaar in evenwicht houden. Door een toename van de uitkeringsgerechtigden binnen het sociaal domein als gevolg van nieuwe doelgroepen zal er wel druk op de budgetten blijven.

Het afdelingshoofd Participatie is budgethouder. Het afdelingshoofd wordt hierbij geadviseerd door de adviseurs van de afdeling Financiën. In de verschillende P&C-producten en de bestuursrapportages wordt gerapporteerd hoe de uitvoering van de Participatiewet er voor staat en in hoeverre er gewerkt wordt binnen de toegekende budgetten. Of het beschikbare budget toereikend is, is echter wel afhankelijk van het aantal aanvragen.

4 Conclusie en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de uitvoering van de Participatiewet complex en veelomvattend is. Er zijn veel wettelijke regels en bepalingen, veel verschillende doelgroepen en verschillende partijen betrokken bij de ondersteuning en begeleiding van mensen naar (betaald) werk. Alleen met een optimaal functionerende organisatie, die kan beschikken over voldoende middelen, zijn de doelstellingen te behalen.

Uit het onderzoek blijkt dat er de afgelopen vier jaar binnen de organisatie heel veel werk is verzet om de uitstroomdoelstellingen te behalen. Bijvoorbeeld met het vaststellen van de nieuwe 'Uitvoeringsregels 2017 re-integratie en tegenprestatie Participatiewet' en het beëindigen en aangaan van (nieuwe) partnerschappen. De doelstellingen 'uitstroom 5% hoger dan vorig jaar' en 'uitstroom hoger dan de instroom' zijn niet behaald. De vakafdeling gaf aan dat in 2017 de uitstroomdoelstelling van minimaal 35 personen wel is behaald, ondanks het feit dat de samenstelling van het bestand wijzigt. Dit laatste is mede een gevolg van een toename van mensen met een langere afstand tot de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld door een taalachterstand), Wajongeren en een mismatch met de arbeidsmarkt. Verder staat beschut werk klaar om in 2018 mensen daadwerkelijk te gaan plaatsen en worden meer resultaten verwacht vanuit SRoI.

De afgelopen jaren konden niet alle formatieplekken goed opgevuld worden. Dit had als gevolg dat klantmanagers niet 100% van hun beschikbare tijd met klanten bezig konden zijn. Met het invullen van een nieuwe vacature ten aanzien van kwaliteit kan er gewerkt gaan worden aan een efficiëntere bedrijfsvoering en verdere procesoptimalisatie. De vakafdeling gaf aan dat de komst van de kwaliteitsmedewerker voor verlichting van de werkdruk zorgt maar dat deze door de toegenomen taken desondanks onverminderd hoog blijft.

De samenwerking tussen de verschillende gemeenten (ook buiten Ridderkerk en Barendrecht) geeft voordelen ten aanzien van vacature- en werkgeversbanken, kennisuitwisseling, regionale samenwerking en aanbesteding. De vakafdeling gaf aan dat bij het plaatsen van een werkzoekende de beste match tussen werkgever en werknemer bepalend is en niet de gemeente van waaruit de werkzoekende afkomstig is. Hierdoor kunnen meer mensen passend werk vinden.

De verantwoording en informatievoorziening richting de raad en college vindt voornamelijk plaats in de Planning & Controlcyclus (Voorjaarsnota, jaarrekening, begroting en tussenrapportages) en de managementrapportages. Regelmatig vinden er evaluaties plaats zoals bij de armoedemonitor. Het onderwerp Participatiewet komt ook aan de orde bij regulier overleg tussen vakafdeling en portefeuillehouder en tijdens bestuursoverleggen tussen Albrandswaard, Ridderkerk en Barendrecht.

In de verschillende P & C producten zoals de voorjaarsnota, begroting en de jaarrekening worden nauwelijks of geen doelstellingen genoemd ten aanzien van prestaties. (of onderbouwd met kengetallen). Soms zijn er wel doelstellingen maar vervolgens niet 100% gekwantificeerd zoals bij de doelstelling: uitstroom is hoger dan instroom.

De budgetten voor de uitvoering van de Participatiewet zijn groot en divers door de vele gemeentelijke deeltaken. De verschillende doelgroepen, en de hiervoor benodigde budgetten, zijn doorgaans wel in te schatten maar niet met 100% zekerheid te voorspellen. Hierdoor is een constante monitoring en budgetbeheer van groot belang. Hiermee worden afwijkende aantallen in de doelgroep en de bijbehorende budgetten tijdig gesignaleerd en kan budgettair tijdig worden ingegrepen.

Vanuit de vakafdeling is aangegeven dat de samenwerking tussen de verschillende wijkteams nog verder uitgebouwd kan worden.

4.2 Aanbevelingen

Aanbeveling 1: Nieuwe (aanvullende) doelstellingen

Overleg met de BAR-directie en het college of er behoefte bestaat aan meer doelstellingen voor de uitvoering van de Participatiewet. Kwantificeer nieuw geformuleerde doelstellingen met behulp van kengetallen. Per 1 januari is de rapportage voor Albrandswaard al uitgebreid naar een maandelijks meer uitgebreide rapportage. Deze kan hier goed voor worden benut.

Aanbeveling 2: Optimalisatie Planning & Control

Ga verder met het optimaliseren van de bedrijfsprocessen van de P&C-cyclus en de interne controle. Maak bedrijfsprocessen "lean"⁴ en de resultaten meetbaar. Focus hierbij op taakdoelstellingen en budgetbeheer. Hiermee worden 'verrassingen' ten aanzien van doelstellingen en budgetresultaten voorkomen.

Aanbeveling 3: Verbeteren overlegstructuur

Draag zorg voor een goede overlegstructuur tussen (wijk)teams en de afdelingen die betrokken zijn bij het beleid en de uitvoering van de Participatiewet. Daardoor worden de verschillende werkzaamheden beter op elkaar afgestemd, wordt kennis gedeeld en kan integraal worden samengewerkt.

⁴ Lean is een manier van werken waarbij alles en iedereen in de organisatie zich richt op het creëren van waarde voor de klant.